

บทที่ 1

บทนำ

พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 255 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 และตามกฎหมายอื่น ได้บัญญัติรองรับอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในการอำนวยความยุติธรรมทางอาญาแก่ประชาชนด้วยความสุจริต โปร่งใสและเป็นธรรม โดยเมื่อพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนแล้วเห็นว่าคดีมีพยานหลักฐานพอฟ้องก็จะยื่นฟ้องต่อศาลและทำหน้าที่ดำเนินคดีในศาลชั้นต้นจนกระทั่งศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาคดี หากคู่ความฝ่ายใดไม่พอใจคำพิพากษาของศาลก็มีสิทธิ์ที่จะยื่นอุทธรณ์-ฎีกาเพื่อคัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้น (กรณีอุทธรณ์) หรือคัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ (กรณีฎีกา) ได้ แต่บางกรณีกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์-ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง¹ เว้นแต่จะได้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา²

ฉะนั้น การดำเนินคดีในชั้นศาลสูง (การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา) จึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาคดีแล้ว และคดีดังกล่าวต้องห้ามมิให้อุทธรณ์-ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตรี, มาตรา 221 กล่าวคือ หากผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้น พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่า มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป หรือกรณีที่จะต้องยื่นฎีกาในคดีซึ่งห้ามฎีกาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 218, 219 และ 220 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) ลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่า มีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาต่อไป

¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ, มาตรา 218-220

²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตรีและมาตรา 221

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นนี้ การที่จะดำเนินการเพื่อให้มีการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา จึงถือว่าเป็นความรู้ที่มีความสำคัญมาก เพราะหากพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกา ไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ การดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการฯ ตลอดจนหนังสือเวียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา ซึ่งพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย แต่พนักงานอัยการเหล่านั้นบางคนเกษียณอายุราชการ หรือโยกย้าย เลื่อนตำแหน่งไปยังสำนักงานอื่นทุก ๆ ปี พนักงานอัยการที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้มาทำหน้าที่ในสำนักงานอัยการคดีศาลสูงหรือสำนักงานคดีอัยการสูงสุด ต้องเริ่มศึกษางานใหม่ และถึงแม้คนที่ทำงานอยู่ก่อนหน้านั้นก็ต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลา เนื่องจากอาชญากรรมมีการพัฒนารูปแบบไปอย่างต่อเนื่องและมีการบัญญัติกฎหมายใหม่เพิ่มขึ้น เรื่องการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาในแต่ละคดีย่อมมีปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกันในแต่ละกรณี ฉะนั้นหากพนักงานอัยการไม่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญเพียงพอ จะทำให้เกิดความเสียหายแก่สำนักงานอัยการสูงสุดและจะส่งผลกระทบต่อประชาชนเนื่องจากไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง เพราะหากมีการยื่นอุทธรณ์-ฎีกา ในคดีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์-ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น โดยไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ กล่าวคือไม่ได้ยื่นขอให้ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีฯ หรืออัยการสูงสุดรับรองให้อุทธรณ์หรือฎีกา ศาลก็จะพิพากษายกฟ้อง ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาวิจัยถือว่าเป็นปัญหาวิกฤตที่สำนักงานอัยการสูงสุดจะต้องรีบดำเนินการแก้ไข โดยเร่งด่วน กอปรกับประเด็นดังกล่าวนี้สำนักงานอัยการสูงสุดเคยออกหนังสือเวียนรวม 3 ฉบับ³ เพื่อเน้นย้ำให้พนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานด้านการดำเนินคดีในชั้นศาลสูงพึงใช้ความระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ และปัญหาการรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา ถือเป็นเรื่องการแสดงภูมิความรู้อย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาที่จะมีการขอให้อัยการสูงสุดหรือผู้รับมอบหมายรับรองอุทธรณ์ หรืออัยการสูงสุดรับรองฎีกาหรือไม่ ทั้งการอุทธรณ์หรือฎีกาโดยถูกต้องขึ้นไปนี้ อาจมีการกลับหลักคำวินิจฉัยของศาลฎีกาเดิมตามความเห็นของพนักงานอัยการผู้อุทธรณ์หรือฎีกาด้วยก็ได้⁴ แต่ถ้าพนักงานอัยการไม่ได้ขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วได้ดำเนินการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาไปซึ่งผลสุดท้ายศาลจะพิพากษายกฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกาดังกล่าว สำนักงานอัยการสูงสุดถือว่าเป็นข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ได้กำชับให้ดำเนินการขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาให้ถูกต้องก่อนยื่น

³ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส0004/ว50 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2535

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่อส 0018.3/ว 90 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2538 และ

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส(สฝปศ.)0018/ว156 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2544

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9334/2538

อุทธรณ์หรือฎีกา และอาจมีการพิจารณาลงโทษด้วย ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นซ้ำอีกจึงต้องนำทฤษฎีการเรียนรู้ในขณะที่ทำงาน (Learning in Action) มาประยุกต์ใช้โดยให้พนักงานอัยการผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ช่วยแนะนำให้พนักงานอัยการผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติงานด้านนี้มาก่อนให้พิจารณาถึงประเด็นที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพิจารณาว่าคดีนั้น ๆ ต้องห้ามอุทธรณ์หรือต้องห้ามฎีกาหรือไม่ อย่างไร หากคดีดังกล่าวต้องห้ามอุทธรณ์หรือต้องห้ามฎีกาแล้วควรจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้สามารถยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาได้ จึงเห็นว่าความรู้ดังกล่าวนี้มีความสำคัญและจำเป็นต้องทำการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ โดยการนำเอาความรู้ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สะสมและที่มีอยู่ในตัวพนักงานอัยการผู้มีความรู้ (Tacit Knowledge) เกี่ยวกับการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา มาเก็บไว้ในระบบการจัดการความรู้ (KMS) ของสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการจัดทำคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานแต่ก็มีเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมทั้งหมดแต่เป็นเพียงการรวบรวมองค์ความรู้ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมีองค์ความรู้อื่น ๆ อีกมากที่ยังไม่ได้บรรจุไว้ในคู่มือดังกล่าว ซึ่งหากมีระบบการจัดการความรู้แล้ว จะทำให้งานการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะผู้ปฏิบัติงานสามารถสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ ทั้งนี้ต้องมีการเพิ่มเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการปฏิบัติงานด้วยระบบการจัดการความรู้ จึงจะบรรลุผลได้อย่างแท้จริง และนอกจากนี้ต้องพยายามสื่อสารกับบุคลากรภายในองค์กร โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม เนื่องจากการทำระบบจัดการความรู้ (KMS) เป็นเรื่องใหม่และพนักงานอัยการส่วนใหญ่ยังไม่เคยปฏิบัติ ดังนั้นแม้ระบบการจัดการความรู้จะมีข้อมูลที่ครบถ้วนดีเพียงใด แต่หากผู้บริหารและพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานไม่ให้ความสนใจ และไม่ให้ความร่วมมือแล้ว ก็ยากที่ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานอัยการสูงสุดจะประสบความสำเร็จ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550¹ มีภารกิจสำคัญประการหนึ่งคือการอำนวยความยุติธรรมทางอาญาแก่ประชาชน การปฏิบัติ

¹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 255 บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ และตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการและกฎหมายอื่น” และวรรคสองบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม”

หน้าที่ของพนักงานอัยการทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553⁶ ฉะนั้น พนักงานอัยการจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต เทียงธรรม ละเอียด รอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินคดีในชั้นศาลสูง (การรับรองอุทธรณ์ –ฎีกา) มีสำนักงานที่รับผิดชอบ (Organizations) ได้แก่สำนักงานอัยการคดีศาลสูง สำนักงานอัยการคดีศาลสูงเขต 1-9 สำนักงานอัยการศาลสูงจังหวัด สำนักงานคดีอัยการสูงสุด และในการปฏิบัติงานดังกล่าวมีผู้รับผิดชอบ (Managers) ได้แก่อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง อธิบดีอัยการศาลสูงเขต 1 – 9 อัยการศาลสูงจังหวัด อธิบดีอัยการคดีอัยการสูงสุด อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดได้มอบหมายให้ลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ เป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีพนักงานอัยการที่ดำเนินคดีในชั้นศาลสูง (Knowledge Worker) ได้แก่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนผู้รับผิดชอบซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานอัยการที่ผ่านการดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดหรือเทียบเท่ามาแล้ว (อัยการระดับชั้น 5 ขึ้นไปและพนักงานอัยการอาวุโส) ซึ่งการดำเนินคดีในชั้นศาลสูงโดยเฉพาะกรณีที่ได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย โดยมีได้มีการขอให้รับรองให้มีการอุทธรณ์หรือฎีกาตามที่กฎหมายได้กำหนดในการปฏิบัติราชการในหน้าที่ของพนักงานอัยการ หากความเสียหายในการดำเนินคดีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นก็ไม่อาจเยียวยาแก้ไขได้อีกเนื่องจากคำพิพากษาศาลฎีกาย่อมเป็นที่สุดแล้ว ดังนั้นการดำเนินการดังกล่าวจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกันกับการดำเนินคดีในศาลชั้นต้นโดยอำนาจของพนักงานอัยการดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และนอกจากนี้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 21 วรรคแรกซึ่งบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ”

วรรคสองบัญญัติว่า “ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนหรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศให้เสนอต่ออัยการสูงสุด และอัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุด โดยความเห็นชอบของ ก.อ.”

วรรคสามบัญญัติว่า “ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นคำร้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ถอนฟ้อง ถอนคำร้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาด้วยโดยอนุโลม”

⁶พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553มาตรา 21 วรรคแรกบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม”

และนอกจากนี้พนักงานอัยการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลสูงดังกล่าวจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นศาลสูง⁷ (การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา : ศึกษาวิจัยเฉพาะกรณีคดีต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219) และจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการดำเนินคดีในชั้นศาลสูง (การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา) ปัจจุบันนี้มีมักจะเกิดปัญหา (Problem) เพราะพนักงานอัยการที่ทำหน้าที่ดังกล่าวบางคนไม่เคยปฏิบัติงานด้านนี้มาก่อน จึงขาดประสบการณ์ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูงและขาดความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 อย่างลึกซึ้ง กล่าวคือพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในชั้นศาลสูงไม่ได้พิจารณาองค์ประกอบของมาตรา 218 ประกอบมาตรา 219 โดยหากพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบของมาตรา 218 เพียงมาตราเดียวแล้วเห็นว่าคดีไม่ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง จึงยื่นฎีกาโดยไม่ได้ยื่นขอให้อัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ทั้ง ๆ ที่หากพิจารณาองค์ประกอบของมาตรา 219 ประกอบด้วยแล้วจะเห็นได้ว่าโทษที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยไม่เกินสองปี คดีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและเป็นปัญหาวิกฤติเพราะมีการปฏิบัติผิดพลาดหลายครั้ง จนกระทั่งสำนักงานอัยการสูงสุดต้องออกหนังสือเวียนออกมาย้ำเตือนให้พนักงานอัยการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการฯ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานอัยการสูงสุดไม่มีการฝึกอบรมหรือจัดสัมมนาพนักงานอัยการที่ดำเนินคดีในศาลชั้นต้นเพื่อให้มีความรู้ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูงอย่างครอบคลุมทุกสำนักงาน ดังนั้นเมื่อพนักงานอัยการที่ดำเนินคดีในศาลชั้นต้นเลื่อนตำแหน่งขึ้นมาเป็นผู้ดำเนินคดีในชั้นศาลสูงซึ่งเป็นการเลื่อนตำแหน่งตามวาระ จึงไม่มีภูมิความรู้เพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จได้ จึงต้องมีการฝึกฝนหรือฝึกหัดเพื่อให้จัดทำคำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกาอย่างไรเพื่อให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์-ฎีกา เพราะการที่อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายให้รับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น จะต้องเห็นว่ากรณีดังกล่าวมีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย (กรณียื่นอุทธรณ์) หรือในกรณีรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงก็ต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ซึ่งเมื่อทราบปัญหาดังกล่าวจะต้องหาวิธีแก้ไข (Solution) ซึ่งในการศึกษา

⁷ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549 หมวด 5 ว่าด้วยการดำเนินคดีชั้นศาลสูง ข้อ 130 ถึงข้อ 152

⁸ ข้อมูลจาก นายณัชช นุชปวนิช อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 2 ให้สัมภาษณ์ในการจับความรู้เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2554

⁹ ข้อมูลจากนายอนันต์ นัควิไล อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 1 ให้สัมภาษณ์ในการจับความรู้เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2554

วิจัยค้นคว้าอิสระนี้จะเน้นศึกษาพนักงานอัยการที่ไม่เคยปฏิบัติงานในชั้นศาลสูงมาก่อน เพราะข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์อัยการอาวุโสและอัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด พบว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการรับรองอรรถคดีก็คือพนักงานอัยการขาดความรู้และความเชี่ยวชาญกฎหมาย ระเบียบ และ ไม่ฝึกฝนหาความรู้เกี่ยวกับหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากการวิจัยนี้มีเวลาจำกัดจึงได้นำเอาปัญหาสำคัญที่เห็นว่ามีคามจำเป็นต้องรีบดำเนินการแก้ไข โดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้พนักงานอัยการทุกคนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าวมีความรู้ในองค์ประกอบของบทบัญญัติมาตรา 218 และ 219 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว เพื่อให้มีความรู้ที่แตกฉานและเพียงพอจนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยให้นำเอาทฤษฎี Learning in Action มาปรับใช้โดยให้พนักงานอัยการที่ทำหน้าที่รับรองอรรถคดี – ฎีกา ฝึกหัดการทำงานไปพร้อม ๆ กับพนักงานอัยการที่มีความเชี่ยวชาญในด้านดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ได้ทั้งความรู้และได้ผลงานด้วย เพราะหากจะให้พนักงานอัยการที่ทำหน้าที่ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูงไปอบรมและสัมมนาก็จะทำให้เสียเวลาในการปฏิบัติงานทำให้จำนวนคดีค้าง และถือว่าเป็นการลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานได้ด้วย ดังนั้นการขอรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 จึงต้องนำเอาทฤษฎี Learning in Action มาแก้ปัญหาโดยการให้เรียนรู้โดยการค้นคว้า (Search) สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ (Inquiry) และเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation)¹⁰ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ดังกล่าวเพื่อที่จะให้ได้ความรู้คือหลักกฎหมายและข้อควรระวังในการขอรับรองฎีกาของมาตรา 218 และมาตรา 219 ดังกล่าว นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาต่อไปว่าคดีที่อัยการสูงสุดรับรองให้อรรถคดีหรือรับรองให้ฎีกาดังกล่าวแล้ว ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกามีคำพิพากษาในประเด็นดังกล่าวอย่างไรเพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังมีระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา¹¹ ที่ออกมาเพื่อไม่รับวินิจฉัยคดีที่เห็นว่าการฎีกาไม่เป็นสาระอันควรที่จะได้รับการวินิจฉัยซึ่งระเบียบดังกล่าวเป็นการออกมาเพื่อลดทอนอำนาจการตรวจสอบดุลพินิจของศาลหรือไม่ เพราะคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษาแล้วบางคดียังมีข้อเคลือบแคลงสงสัยอยู่ หากมีการออกระเบียบเช่นนี้ออกมาจะเป็นการชอบด้วยเหตุผลหรือไม่ ทั้งนี้เพราะนอกจากสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วไม่มีหน่วยงานใดสามารถตรวจสอบดุลพินิจของศาลได้ โดยหลักแล้วเมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาคดีแล้ว คู่ความมีสิทธิที่

¹⁰ David A.Gavin, Learning in Action (Boston, Massachusetts: Harvard Business school Press, 2000)

¹¹ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาไว้พิจารณาพิพากษา พ.ศ.2551 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ.2551

จะยื่นอุทธรณ์-ฎีกาเพื่อคัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้น(กรณีอุทธรณ์) หรือคัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ (กรณีฎีกา) แต่บางกรณีกฎหมายห้ามมิให้รู้ความอุทธรณ์-ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง¹² เว้นแต่จะได้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹³

ประเด็นปัญหาวิกฤติของการดำเนินคดีในชั้นศาลสูง (การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา: ศึกษาเฉพาะกรณีคดีต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219) ก็คือ เมื่อมีการทำคำฟ้องฎีกาเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ปรากฏว่าคดีดังกล่าวต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งหากไม่ได้รับการรับรองจากอัยการสูงสุดแล้ว คดีดังกล่าวก็ไม่สามารถยื่นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้ ฉะนั้นขั้นตอนในการเตรียมคดีเพื่อให้มีการรับรองฎีกาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก และสำนักงานอัยการสูงสุดก็ให้ความสำคัญในกรณีนี้มากเช่นกัน เพราะถือว่าการขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกานี้ถือว่าเป็นการแสดงภูมิความรู้อย่างหนึ่งของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาที่จะขอให้อัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้รับรองอุทธรณ์หรือไม่ อีกทั้งการอุทธรณ์หรือฎีกาโดยถูกต้องขึ้นไปอาจมีการกลับหลักคำวินิจฉัยของศาลฎีกาเดิมตามความเห็นของพนักงานอัยการผู้อุทธรณ์หรือฎีกาก็ได้ ดังนั้นหากไม่มีการจัดการความรู้เกี่ยวกับการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาให้แก่พนักงานอัยการผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีในชั้นศาลสูง (การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นมาตรฐานเดียวกันและเพื่อจะได้ตรวจสอบดุลพินิจในการพิพากษาของศาลตลอดจนอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ในเรื่องการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา: ศึกษาเฉพาะกรณีคดีต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 โดยการนำเอาความรู้ความเชี่ยวชาญ ที่มีอยู่ในตัวพนักงานอัยการผู้มีความเชี่ยวชาญ (Tacit Knowledge) เกี่ยวกับการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา: ศึกษาเฉพาะกรณีคดีต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 มาเก็บไว้ในระบบการจัดการความรู้ (KMS) ของสำนักงานอัยการสูงสุด

ปัญหาการทำงานของพนักงานอัยการซึ่งทำหน้าที่ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูง (การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา) เกิดความล่าช้าหรือไม่รวดเร็วอีกประการหนึ่งก็คือพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานด้านนี้เป็นผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งระดับสูงมาก่อนจึงประสบปัญหาด้านเทคโนโลยี

¹²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ, มาตรา 218-220

¹³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตริและมาตรา 221

สารสนเทศ เพราะบุคลากรเหล่านี้ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี สำนักงานอัยการศาลสูง สำนักงานอัยการศาลสูงเขต สำนักงานคดีอัยการสูงสุด ไม่มีการจัดการด้านระบบสารสนเทศ ข้อมูลด้านกฎหมาย คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล คำชี้ขาดความเห็นแย้ง ตลอดจนตัวอย่างคดีที่สำคัญในการทำคำฟ้องอุทธรณ์ คำฟ้องฎีกา แนวทางในการขอให้รับรองฎีกาในตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกัน เป็นต้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานขาดเอกสารข้อมูลที่จำเป็น เพื่อใช้ประกอบการในการดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สำนักงานคดีศาลสูง สำนักงานอัยการศาลสูงเขต สำนักงานคดีอัยการสูงสุด ยังขาดเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้พนักงานอัยการหรือนิติกรใช้ในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหา หากไม่ดำเนินการแก้ไขจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนไม่ประสบความสำเร็จและไม่สามารถตรวจสอบดุลพินิจในการพิพากษาคดีของศาลได้อย่างเต็มที่ “รวมทั้งพนักงานอัยการไม่พึงใช้ความละเอียดรอบคอบในการดำเนินคดีเพราะกรณีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์หรือฎีกาของพนักงานอัยการแล้ว นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่คดีแล้ว ยังอาจเป็นผลให้บุคคลภายนอกขาดความเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการและสำนักงานอัยการสูงสุด”¹⁴

ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหา (Solution) จึงมีความจำเป็นต้องมีการสร้างระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management Systems: KMS) ด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา :ศึกษาเฉพาะกรณีคดีต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ขึ้นในสำนักงานอัยการศาลสูง สำนักงานอัยการศาลสูงเขต 1- 9 หรือสำนักงานคดีอัยการ สูงสุดและห้องอัยการสูงสุด โดยนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้จากการทำงาน (Learning in Action) มาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว และหากมีระบบการจัดการความรู้ดังกล่าวจะสามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้เช่น มีระบบ E-learning ด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา มีการจัดการด้านฐานข้อมูล (Information) ประเภทหลักกฎหมายที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา คำพิพากษาศาลฎีกา คำชี้ขาดความเห็นแย้ง (คดีอาญา) ของอัยการสูงสุด ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา ตัวอย่างคดีสำคัญ ระเบียบปฏิบัติ และหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาได้โดยถูกต้องและรวดเร็ว รวมทั้งในด้านความสามารถ (Know –Who-Know –What) และความรู้ประสบการณ์ของพนักงานอัยการภายใน

¹⁴อิสระ พานิชวัฒนา, บทความทางวิชาการเรื่อง “แนวทางป้องกันกรณีศาลไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย” อัยการนิเทศ เล่มที่ 66 ปีพ.ศ.2547 หน้า 182

สำนักงานอัยการคดีศาลสูง สำนักงานคดีอัยการสูงสุด และห้องอัยการสูงสุดเพื่อให้ผู้บริหาร มอบหมายงานหรือเป็นการสร้างคลังสมอง (Brain Bank)

ผลผลิตที่ได้รับ (Productivity) ของสำนักงานคดีศาลสูงหรือสำนักงานคดีอัยการ สูงสุดจากการนำระบบจัดการความรู้มาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินคดีด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา ก็ คือการจัดการความรู้จะช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานและเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาของสำนักงานที่ เกี่ยวข้องได้โดยระบบการจัดการความรู้ จะมีการรวบรวมประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการ ดำเนินคดีด้านการรับรองอุทธรณ์ – ฎีกา การทำความเข้าใจ/คำสั่ง การทำคำร้องขอให้รับรอง อุทธรณ์-ฎีกา ตลอดจนทั้งวิธีการใช้เอกสารพยานหลักฐานที่สำคัญประกอบการดำเนินคดี (Repository) แหล่งความรู้(Portal)ที่ต้องใช้อ้างอิงในการทำงานทั้งที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ตภายในสำนักงานคดีศาล สูง สำนักงานคดีอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการสูงสุด หรือบนอินเทอร์เน็ตภายนอกสำนักงาน อัยการสูงสุด รายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญ (Contacts) รวมทั้งสารสนเทศที่ใช้ในการ ทำงานที่มีประโยชน์ในการเรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหาและตัดสินใจ การจัดการความรู้จะช่วยลดเวลา ในการทำงาน ช่วยแก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจ โดยเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทั้งความรู้ที่ฝังอยู่ในตัว คน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละ บุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลาย ลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ เป็นต้นและความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น คู่มือต่าง ๆ เป็นต้น ผู้ปฏิบัติงานจะใช้เวลาและทรัพยากรลดลง มีประสบการณ์ทราบว่าจำเป็นต้อง ใช้สารสนเทศประกอบการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาต่อยอดเพิ่มเติมหรือปรับปรุง รายละเอียดจากประสบการณ์เดิม และไม่ต้องคิดวิธีใหม่ในการทำงานทุกครั้ง ซึ่งปัจจุบันทั้งภาครัฐ และเอกชนได้ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ โดยใช้เป็นเครื่องมือเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาให้กับ องค์กร ที่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หากสำนักงานคดีศาลสูง สำนักงานคดีศาลสูงเขต สำนักงานคดีอัยการสูงสุด นำระบบการจัดการความรู้ด้านการรับรอง อุทธรณ์ – ฎีกา :ศึกษาเฉพาะกรณีคดีต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 มาใช้จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้และ จะ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการและนิติกรด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา มีประสิทธิภาพ ในการตรวจสอบดุลพินิจในการพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก ธุรกรรมให้แก่ประชาชน ตลอดจนก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและศรัทธาต่อสำนักงานอัยการสูงสุด อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ต้องการศึกษาเฉพาะประเด็นการขอรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 เท่านั้น ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาสำคัญหรืองานวิกฤติในเรื่องของการขอให้อัยการขอรับรองอรรถนะ-ฎีกา ทั้งนี้ เพื่อให้พนักงานอัยการที่จะต้องปฏิบัติงานในชั้นศาลสูง สามารถเข้าใจถึงองค์ประกอบและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาข้อแตกต่างระหว่างการขอให้อัยการขอรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงของมาตรา 218 และมาตรา 219 ว่ามีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานต่อไป โดยใช้ทฤษฎีการจัดการความรู้และเพื่อเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่จะพัฒนาต่อยอดการขอให้อัยการขอรับรองฎีกาต่อไป และจะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ในวิธีการแก้ปัญหาต่อไป ฉะนั้น วัตถุประสงค์ของการศึกษามีดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของงานด้านการรับรองอรรถนะ-ฎีกาโดยนาระบบการจัดการความรู้มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา
2. เพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้ในงานด้านการรับรองอรรถนะ-ฎีกา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ระบบการจัดการความรู้ทางด้านการรับรองอรรถนะ-ฎีกา และพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในการขอให้อัยการขอรับรองฎีกาได้มีการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการทำงาน รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 และเพื่อให้เข้าใจถึงหลักเกณฑ์และองค์ประกอบในทางกฎหมายที่ถูกต้อง และเพื่อให้ได้ระบบการจัดการความรู้การดำเนินคดีด้านการรับรองอรรถนะ-ฎีกาของพนักงานอัยการในสำนักงานคดีศาลสูง และสำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องให้มีแหล่งศึกษาและเรียนรู้
2. พนักงานอัยการสามารถใช้ประโยชน์จากระบบการจัดการความรู้ในการดำเนินคดีด้านการรับรองอรรถนะ-ฎีกาแก้ปัญหา ศึกษาค้นคว้า และในการทำงานได้
3. สามารถเป็นต้นแบบหรือเป็นข้อมูลอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องการรับรองอรรถนะ-ฎีกา หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ในเรื่องดังกล่าวนี้ให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

4. เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาโดยใช้ประโยชน์จากระบบการจัดการความรู้

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ เป็นการศึกษาในหัวข้อการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา ในประเด็นเฉพาะการขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219

สำนักงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคดีอัยการศาลสูง สำนักงานอัยการศาลสูงเขต 1-9 สำนักงานอัยการศาลสูงจังหวัด และสำนักงานคดีอัยการสูงสุด

บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง พนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานคดีศาลสูง สำนักงานอัยการศาลสูง เขต 1-9 สำนักงานอัยการศาลสูงจังหวัด และสำนักงานคดีอัยการสูงสุด

ภารกิจ/งานการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา

ภารกิจของงานการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา เป็นขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาแล้ว หากคู่ความไม่พอใจคำพิพากษาของศาลดังกล่าวก็จะมีการยื่นอุทธรณ์-ฎีกาต่อไป แต่บางกรณีกฎหมายห้ามมิให้อุทธรณ์-ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตี หรือมาตรา 221 ซึ่งหากพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานคดีศาลสูงเห็นควรอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไป พนักงานอัยการศาลสูงจะมีการพิจารณาสั่งอุทธรณ์หรือสั่งฎีกาให้เรียบร้อยก่อน แต่หากคดีดังกล่าวนั้นต้องห้ามอุทธรณ์-ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง พนักงานอัยการสำนักงานคดีศาลสูงเจ้าของสำนวน ก็จะเสนอคำฟ้องอุทธรณ์-คำฟ้องฎีกาเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อขอให้อัยการสูงสุดรับรองให้อุทธรณ์-ฎีกาได้ ซึ่งอำนาจของพนักงานอัยการดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550¹⁵ และนอกจากนี้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553¹⁶

¹⁵รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 255 อ่างแล้ว

¹⁶มาตรา 21 วรคแรกซึ่งบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” วรคสองบัญญัติว่า “ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนหรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศให้เสนอต่ออัยการสูงสุด และอัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุด โดยความเห็นชอบของ ก.อ.” และ

นอกจากนี้พนักงานอัยการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลสูงดังกล่าวจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2549¹⁷ และในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาดังกล่าวเมื่ออัยการศาลสูงพิจารณาแล้วเห็นสมควรอุทธรณ์หรือฎีกา อัยการศาลสูงต้องมีคำสั่งอุทธรณ์หรือคำสั่งฎีกาให้ครบถ้วนก่อนจึงค่อยเสนอสำนวนที่จะขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาไปยังอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงหรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต1-9 แล้วแต่กรณี โดยต้องส่งเรื่องที่จะให้รับรองตามลำดับขั้นตั้งแต่อัยการพิเศษฝ่าย,รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงหรือรองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต,อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต หรืออธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง ถึงอัยการสูงสุด¹⁸ จะเสนอข้ามขั้นไม่ได้ ดังนั้นอัยการศาลสูงจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมีความแม่นยำเกี่ยวกับระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ หนังสือเวียนตลอดจนแนวคำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดทั้งคนปัจจุบันและอดีตอัยการสูงสุด¹⁹ ปัจจุบันนี้มักเกิดปัญหา (Problem) เพราะพนักงานอัยการที่ทำหน้าที่ดังกล่าวขาดประสบการณ์ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูง ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานอัยการสูงสุดไม่มีการฝึกอบรมอัยการที่ดำเนินคดีในศาลชั้นต้นเพื่อให้มีความรู้ในการดำเนินคดีชั้นศาลสูง ดังนั้นเมื่อพนักงานอัยการที่ดำเนินคดีในศาลชั้นต้นเลื่อนตำแหน่งขึ้นมาเป็นผู้ดำเนินคดีในชั้นศาลสูงจึงไม่มีภูมิความรู้เพียงพอกล่าวคือต้องมีการฝึกฝนหรือฝึกหัดเพื่อให้เขียนคำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกาอย่างไรเพื่อให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง เพราะการที่อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดได้มอบหมายให้รับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้นจะต้องเห็นว่ากรณีดังกล่าวมีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย (กรณียื่นอุทธรณ์) หรือในกรณีรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายก็ต้องเป็นกรณีที่มิเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ซึ่งเมื่อทราบปัญหาดังกล่าวจะต้องหาวิธีแก้ไข (Solution) โดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้พนักงานอัยการทุกคนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่

วรรคสามบัญญัติว่า “ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นคำร้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ถอนฟ้อง ถอนคำร้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาด้วยโดยอนุโลม”

¹⁷ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2549ข้อ152

¹⁸กำหนดไว้ว่า ในคดีต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่อัยการศาลสูงพิจารณาแล้วเห็นสมควรอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงให้อัยการศาลสูงส่งเรื่องที่จะให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาตามลำดับขั้นถึงอัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายโดยเร็วและต้องมิให้เสียหายแก่ราชการ และการส่งเรื่องให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาดังกล่าวให้ส่งสำนวนการสอบสวนสำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ คำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกาแล้วแต่กรณีไปด้วยและถ้ามีพยานหลักฐานใดในชั้นศาลที่อาจเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาก็ให้ส่งพยานหลักฐานนั้นไปด้วย

¹⁸จากคู่มือการดำเนินคดีอาญาชั้นอุทธรณ์-ฎีกา สำนักงานคดีศาลสูง มิถุนายน 2554 หน้า 102

¹⁹ข้อมูลจากนายอนันต์ นัควิไล อัยการพิเศษฝ่ายคดีอัยการสูงสุด 1 ให้สัมภาษณ์ในการจับความรู้เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2554

ดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยการนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้จากการทำงาน (Learning in Action) มาปรับใช้โดยให้พนักงานอัยการที่ทำหน้าที่รับรองอุทธรณ์ – ฎีกา ฝึกหัดการทำงานไปพร้อม ๆ กับพนักงานอัยการที่มีความเชี่ยวชาญในด้านดังกล่าวซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานอัยการที่ผ่านการทำงานมามากกว่า 10 ปีขึ้นไปหรืออย่างน้อยจะต้องผ่านการดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดมาก่อนหรือบางคนเป็นอัยการอาวุโสซึ่งผ่านการดำรงตำแหน่งสำคัญมาแล้ว²⁰ เช่นเคยดำรงตำแหน่งอธิบดีอัยการ ผู้ตรวจราชการอัยการ รองอัยการสูงสุด หรืออัยการสูงสุด เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินคดีอาญาสูงมาก จึงไม่มีเวลาที่จะออกไปสัมมนานอกสำนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ แต่พนักงานอัยการเหล่านี้พร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ภายในสำนักงานของตนมากกว่า ดังนั้น การนำเอาทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้จึงทำให้ได้ทั้งความรู้และได้ผลงานไปพร้อม ๆ กันด้วย เพราะหากจะให้พนักงานอัยการที่ทำหน้าที่ศาลสูงหรือพนักงานอัยการสำนักงานคดีอัยการสูงสุดไปสัมมนาก็จะทำให้เสียเวลาในการปฏิบัติงานทำให้จำนวนคดีค้างค้ำได้ และนอกจากนี้ยังต้องพิจารณาต่อไปว่าคดีที่อัยการสูงสุดรับรองให้อุทธรณ์และฎีกาดังกล่าว ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกามีคำพิพากษาในประเด็นดังกล่าวอย่างไร เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์หรือหาจุดบกพร่องเพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นต่อไป

ในการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาขององค์กรที่มีอยู่จริงกล่าวคือพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคดีศาลสูงบางคนไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะในงานวิกฤติ การขอให้รับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 ได้นำปัญหาที่สำคัญที่สุดมาศึกษาหาสาเหตุและได้นำเสนอวิธีการในการแก้ปัญหาในเชิงการจัดการความรู้ โดยนำเอาทฤษฎีการจัดการความรู้เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ โดยนำเอามาตรฐาน ISO12207 มาเป็นหลักและแนวทางในการศึกษาเพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้ (KMS) ในการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วย และนอกจากนี้ยังได้นำเอาตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา รวมทั้งหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาทำการศึกษาวิเคราะห์ตามแนวทางนิติศาสตร์ เพื่อให้ได้เนื้อหาของการศึกษา ค้นคว้าแบบอิสระนี้ครอบคลุมทั้งในทางวิชาการ การจัดการความรู้และในเชิงนิติศาสตร์อีกด้วย

²⁰ข้อมูลจากท่านดุษฎี นุชปวนิช อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง 2 ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2554